

การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนา
ชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอมือง จังหวัดน่าน
**Application of Aparihaniyadhamma principles to promote public
participation in community development in the area of
Rueang Subdistrict Administrative Organization,
Mueang District, Nan Province**

พระมงคลชัย ปญฺญานวฺฑฺฒิ และ พระครูสุตันทนฺตบัตฺติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phra Mongkhonchai paññānavuddhi and Phrakru Sutananthapandit

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Mongkhonchai.06112540@gmail.com

บทคัดย่อ.

การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอมือง จังหวัดน่านมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษา.1การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง เพื่อเปร.2ียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ.3ประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง โดยการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า และการทดสอบค่า ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X^- = 4.25$) 2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. แนวทางการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง คือ จัดการประชุมเป็นประจำเดือนละ 1 ครั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนแสดงความสามารถในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักกฎระเบียบของสังคม ส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้สตรีได้แสดงความ

* วันที่รับบทความ : 18 กรกฎาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 27 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 30 กรกฎาคม 2567

Received: July 18, 2024; Revised: July 27, 2024; Accepted: July 30, 2024

สามารถช่วยงานภายในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนได้อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 1 หมู่บ้าน 1 ประเพณี ส่งเสริมให้ประชาชนได้ช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และส่งเสริมให้ประชาชนได้ศึกษาหลักธรรมเพื่อประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักการมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

คำสำคัญ: หลักอภิธานิยธรรม; การมีส่วนร่วม; การพัฒนาชุมชน

Abstract

The application of the principle of (Aparihaniyatham) to promote public participation in community development in the area of Rueang Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nan Province has the following objectives. 1. To study the participation of people in community development in the area of Rueang Subdistrict Administrative Organization. 2. To compare public opinions on public participation in community development in the Rueang Subdistrict Administrative Organization area. Classified according to personal factors 3. To present guidelines for applying the principles of Aparihaniyadhamma to promote public participation in community development in the area of Rueang Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nan Province. The research is a combined method consisting of quantitative research. By using a questionnaire Statistics used are frequency, percentage, mean, standard deviation, and test of value (t-test) and test of value (F-test) using one-way analysis of variance method. and qualitative research with in-depth interviews with key informants. Using an interview form and descriptive content analysis.

The results of the research found that: 1. The level of participation of people in community development in the area of Rueang Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nan Province, overall is at a high level ($\bar{X}$ = 4.25). 2. Comparing the presence of People's participation in community development in the area of Rueang Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nan Province, classified according to gender, age, educational background, occupation, and income. People's participation in community development in the area of the Subdistrict Administrative Organization. Rueang, Mueang District, Nan Province no different Therefore, the research hypothesis was rejected. 3. Guidelines for applying the principles of (Aparihaniyadhamma) to promote people's participation in community development in the area of Rueang Subdistrict Administrative Organization is to hold a meeting once a month, encouraging people to show their abilities. in carrying out activities Encourage people to know the rules and regulations of society. Encourage citizens to demonstrate respect and obedience to superiors. Encourage women to show their abilities to help within the community. Encourage people to preserve the good culture and traditions of 1 village, 1 tradition. Encourage people to help preserve Buddhism. and encourage people to study the principles to apply to community participation according to the principles of participation To lead to the development of communities to be stable, prosperous and sustainable.

Keywords: Principles of Aparihaniyadhamma; Participation; Community Development

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับนี้รับรองสิทธิของประชาชนไว้มากมายมีสิทธิในหลายประเด็นที่ได้รับการรับรองไว้ไม่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ และได้มีการกำหนดช่องทางที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการใช้สิทธิทางตรงตามที่บัญญัติไว้ในหลายมาตรา และมาตรา 78 ได้บัญญัติให้รัฐดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : 20) จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอันมากและเนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอันแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตย (จาตุร อภิชาติบุตร, 2565 : 4) การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตมนุษย์บนโลกใบนี้ เพราะมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมต่างพึ่งพาอาศัยกันและต่างต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามวาระโอกาสที่มาถึงบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับจากการยอมรับบทบาทที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง ความสำคัญของบทบาทหน้าที่การงานต้องมีกฎระเบียบและองค์การที่มั่นคงคอยช่วยรับนโยบายให้สอดคล้องกับกฎหมายของบ้านเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นถือเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับในนานาอารยประเทศจนมีความสำคัญและเป็นเรื่องที่เป็นในการปกครองประเทศของโลกประชาธิปไตย ปัจจุบันประเทศไทยของเราได้ให้ความสนใจต่อหลักการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน ทั้งด้านการเมืองสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เพื่อเข้าสู่ระบอบ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการ บริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม และแนวคิดตามหลักการธรรมาภิบาล โดยที่ภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วนได้ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำงานและร่วมรับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมไปจนกระทั่งถึงร่วมตรวจสอบเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของ หน่วยงานภาครัฐให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่าย (ธนิศร ยืนยง, 2561 : 121-122)

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 67 บัญญัติให้มีความสำคัญกับพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือไว้ว่า “...รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา...และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย”(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : 17) การนำหลักการมีส่วนร่วมตามแนวพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้เพื่อการดำเนินงานต่างๆ ในองค์กรหรือในสังคมไทย ซึ่งสามารถทำให้เกิดความเข้าใจ การรับรู้ทราบปัญหา และลดความขัดแย้งในระดับต่างๆ ได้เป็นอย่างมากนอกจากนี้ในองค์กรหากมีการนำไปประยุกต์จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการให้กับองค์กรในระดับท้องถิ่นได้ในทางพุทธศาสนามีหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการบริหารงานภาครัฐเพื่อความปรองดองในสังคมไทยซึ่งใน

พุทธศาสนาได้มีหลักอุปทานิยธรรม(ที.ม. (ไทย) 10/68/86) มี 7 ข้อ ได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ประชุมกันบ่อยๆ 2) เมื่อจะประชุมก็พร้อม เปรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อม เปรียงกันเลิกและพร้อม เปรียงกันช่วยทำกิจที่ ควรจะช่วยกัน 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติ ไม่ลบล้างสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่น ใน วิชชีธรรมที่วางไว้ตามเดิม 4) สักการะ เคารพนับถือผู้ใหญ่ในชุมชน และพร้อมที่จะรับฟัง ข้อเสนอแนะจาก ท่านเหล่านั้น 5) ไม่ข่มเหง ไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรีหรือกุลกุมารี 6) สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจดีย์ทั้งในเมือง และนอกเมืองและไม่ละเลยการบูชาอันชอบ ธรรมที่เคยให้เคยกระทำต่อเจดีย์เหล่านั้นให้ เสื่อมสูญไป 7) จัดการรักษาคุ้มครองป้องกัน พระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจ ว่าทำอะไร พระอรหันต์ที่ยังไม่มี พึงมาสู่ แว่นแคว้นของเรา และท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุก(สุพล สุยะพรหม และคณะ, 2556 : 285-286) หลักพุทธธรรมจึงถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมและเสริมสร้างต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนได้อย่างดียิ่ง

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระยะที่ผ่านมามีประเด็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น เพราะถ้าไม่มีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ การที่ประชาชนในตำบลไม่สนใจต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ไม่เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าร่วมเสนอปัญหาในการกำหนดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่ทำการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจส่งผลทำให้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดไว้ไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงเพราะประชาชนคือคนที่จะรู้ปัญหาในชุมชน ในปัจจุบันหน่วยงานบริหารราชการต่าง ๆ ของรัฐได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สิ่งใดบ้างที่ชุมชนต้องให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาพัฒนาน่าจะสามารถนำเสนอหรือวางแผนร่วมกับหน่วยงานนั้น ๆ ได้เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละชุมชนมากที่สุดหรือหากมีโครงการใดที่ประชาชนหรือชุมชนไม่เห็นด้วยก็สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาาร่วมกันได้ แต่ที่ผ่านมา ยังมีประชาชนอีกหลายคนที่ยังไม่เข้าใจหรือไม่ให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนจากผลการวิจัยของนางเยาว์ ทองสุข พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการด้วยกันคือปัญหาข้อจำกัดด้าน เวลาที่จะเข้าร่วมปัญหาด้านกิจกรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม การไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดง ความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น (นางเยาว์ ทองสุข, 2558 : -15)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหานี้ ทำให้ผู้วิจัยต้องการ ศึกษาการประยุกต์หลักอภิปรายนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่ออำเภอมือง จังหวัดน่าน ควรมีการสร้างหลักการมีส่วนร่วมเข้าด้วยกันเพื่อให้ต่างฝ่ายได้รับรู้ถึงปัญหาและความต้องการไปพร้อมกัน ประชาชนก็จะได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นในการทำกิจกรรมและการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมเป็นหลักประกันที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนทุกคนดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน มีความก้าวหน้า อยู่เย็น เป็นสุข และได้ประยุกต์หลักอภิปรายนิยธรรมต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักอภิปรายนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1.การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ซึ่งได้มาจากประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลเรื่อ อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งมีจำนวน 4,915 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากจำนวนประชากร ใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727 ; อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 38) จำนวน 371 คน ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close ended Questionnaire)โดยมีการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค(อ้างใน สีน พันธุ์พินิจ. 2547 : 191) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.728 และแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) กำหนดคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 371 ชุด เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด 371 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้พรรณนาข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

2) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที t-test และการทดสอบค่าเอฟ F-Test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่การปกครององค์การบริหารส่วนตำบลเรือง จำนวน 10 รูปหรือคน ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน กลุ่มผู้บริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา 2 รูปหรือคน กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 2 คน และกลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่ตำบลเรือง 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประยุกต์หลักอภิปธานิธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการดังนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นแล้วเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องอำเภอเมือง จังหวัดน่านจากการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(n=371)

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	ระดับการปฏิบัติ		
	โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D. แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		4.20	0.57 มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน		4.24	0.49 มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		4.16	0.55 มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล		4.41	0.48 มาก
ภาพรวม		4.25	0.31 มาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

(n=371)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า f	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	0.993	-	0.321	-	✓
2.	อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	0.592	0.669	-	✓
3	วุฒิการศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	1.118	0.328	-	✓
4.	อาชีพ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	0.476	0.753	-	✓
5.	รายได้	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	1.284	0.276	-	✓

3. แนวทางการประยุกต์หลักอภินิหารธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง จากผลการวิจัยพบว่า จัดการประชุมปรึกษาหารือเป็นประจำเดือนละ 1 ครั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนแสดงความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม ส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความเคารพนับถือ เชื้อพ้องผู้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้เกียรติสตรีได้แสดงความสามารถช่วยงานภายในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนได้อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนโดยจัดกิจกรรม 1 หมู่บ้าน 1 ประเพณี ส่งเสริมให้ประชาชนได้ช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาดูแลพระภิกษุด้วยปัจจัยสี่ และส่งเสริมให้ประชาชนได้ศึกษาหลักธรรมเพื่อประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนตามหลักการมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้ มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = 0.31$) โดยจะเห็นได้ว่าประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง ได้มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก การทำวิจัยในครั้งนี้ทำให้เห็นได้ว่าประชาชนล้วนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันพัฒนา ร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางชุมชนและหน่วยงานจัดขึ้นเพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในงานวิจัยของพระนุชิต นาคเสโน (โพวิชย์) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกาจัดมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนก เป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานกาจัดมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน โครงการ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ทำให้เห็นได้ว่าประชาชนให้ความสนใจมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (พระนุชิต นาคเสโน (โพวิชย์), 2561 : 139) และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขต เทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมใน การประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน), 2561 : 107)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระนุชิต นาคเสโน (โพวิชย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานกาจัด

มูลฝอย แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานกำจัดมูลฝอย แสดงให้เห็นว่าการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศของประชาชน (พระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย), 2561 : 140)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน (พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน), 2561 : 110)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าวุฒิการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี อินน้อย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงตึ๊ด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าวุฒิการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอุทกภัย (มนตรี อินน้อย, 2566 : 185)

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอาชีพไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญโชค กิตติสาร (คำภีระ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยแสดงให้เห็นว่าอาชีพไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล (พระบุญโชค กิตติสาร (คำภีระ), 2556 :147)

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่ารายได้ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระหมี ธิรจิตโต (สีทน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่าประชาชนที่มี รายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่ารายได้ไม่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ของประชาชน (พระหมื่น ธีรจิตโต (สีทน), 2561 : 112)

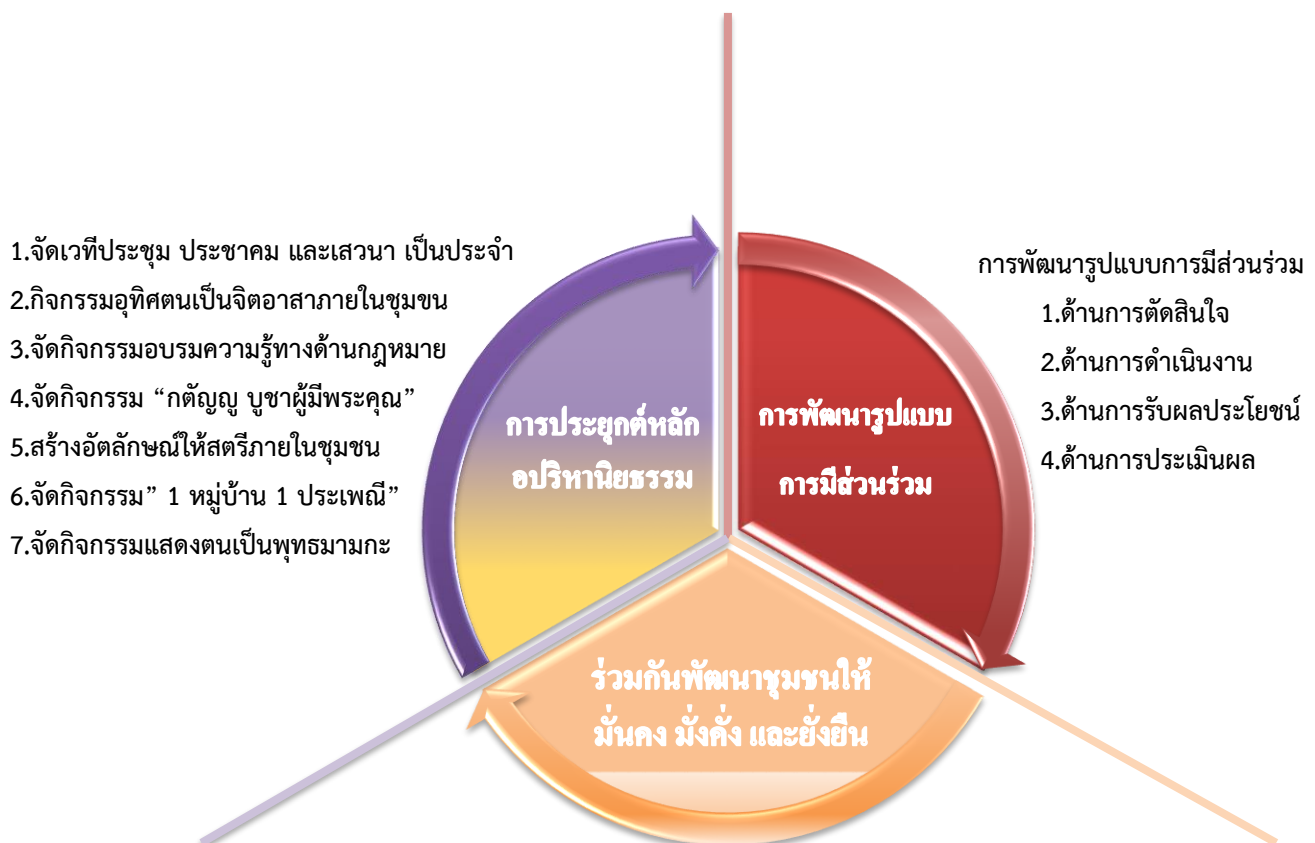
3. แนวทางการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีแนวทางในการประยุกต์ดังนี้ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ ส่งเสริมให้ประชาชนแสดงความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมต่างๆตลอดถึงแสดงความคิดเห็น รณรงค์ให้ประชาชนได้รู้จักกฎหมายบ้านเมืองและกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมและชุมชนโดยไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความเคารพนับถือผู้ใหญ่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชาในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ มีการสนับสนุนและให้เกียรติสตรีในชุมชนได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถช่วยกิจการภายในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนได้อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนโดยมีการจัดกิจกรรม 1 หมู่บ้าน 1 ประเพณีโดยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอุปถัมภ์ดูแลพระภิกษุด้วยปัจจัยสี่ และส่งเสริมให้ประชาชนได้ศึกษาหลักพุทธธรรมเข้าประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนตามหลักการมีส่วนร่วม คือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้ มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน แสดงให้เห็นว่าการทำวิจัยครั้งนี้ได้แนวทางการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรมทั้ง 7 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมในงานวิจัยของ **พระอธิการปรีชา ดิขญาโณ (มาทา)** ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาล ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” ผลวิจัยพบว่า ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ คือการประสานงานร่วมมือทำให้เกิดการประชุมกันเป็นประจำ ด้านการประชุมหรือเลิกประชุมและทำภารกิจอื่นๆ ให้พร้อมเพรียงกัน คือ เน้นความสามัคคีในหมู่คณะ ให้มีการร่วมมือร่วมใจกัน ในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ คือ การยึดหลักความถูกต้องชอบธรรม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมชุมชน ด้านการเคารพนับถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำ คือการให้เกียรติต่อผู้ที่ผ่านประสบการณ์มาแล้วมากมายในชีวิต เป็นการเปิดใจยอมรับฟังคำแนะนำเพื่อจะได้นำไปปรับใช้กับงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ด้านการไม่ข่มเหง หรือล่วงเกินสตรี คือการคำนึงถึงความเสมอภาคกันการให้เกียรติซึ่งกันและกันเป็นไปด้วยความเท่าเทียมกัน ด้านการเคารพ สักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ คือ

การส่งเสริม การอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม การเคารพสถานที่ต่าง ๆ การทำนุบำรุงสถานที่ต่าง ๆ ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ให้ดำรงอยู่สืบต่อไป ด้านการให้ความคุ้มครองคนดีมีคุณธรรมให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัยโดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการเป็นสำคัญ คือ การส่งเสริมด้านการทำความดีต่อสังคม ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ มีการเชิดชูเกียรติยกย่อง โดยเน้นถึงการทำความดี ความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชน (พระอธิการปรีชา ดิคุญญาโน (มาทา), 2560 : 143-148)

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอมือง จังหวัดน่าน” ผู้วิจัยนำองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสังเคราะห์สร้างเป็นองค์ความรู้เชิงนวัตกรรม ได้สังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้การวิจัย ดังได้แสดงในแผนภาพดังต่อไปนี้

นำไปสู่ การส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างดีเยี่ยมภายใต้การประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลเรือง มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพูด ร่วมกันพัฒนาให้ชุมชนได้เกิดความยั่งยืน มั่นคง มั่งคั่ง ต่อไป

องค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากการวิจัย มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วม และการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรม สามารถอธิบายโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรม เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยใช้หลักการบริหารนิยธรรมมาประยุกต์ใช้กับหลักการมีส่วนร่วม อธิบายความโดยสรุปดังนี้

1. **จัดเวทีประชุม ประชาคม และเสวนาเป็นประจำ** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องพร้อมด้วยผู้นำชุมชนได้มีการจัดเวที ประชุมประชาคม และเสวนากันร่วมกับประชาชนเป็นประจำ

2. **กิจกรรมอุทิศตนเป็นจิตอาสาภายในชุมชน** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องพร้อมด้วยผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริม สนับสนุนและเชิญชวนให้ประชาชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ โดยเป็นการจัดกิจกรรมอุทิศตนเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

3. **จัดกิจกรรมอบรมความรู้ทางด้านกฎหมาย** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องพร้อมด้วยผู้นำชุมชนได้มีการทำข้อตกลงร่วมกับชุมชนและประชาชนในเรื่องกฎระเบียบของชุมชน มีการจัดอบรมความรู้ทางด้านกฎหมายให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นประจำ

4. **จัดกิจกรรม “กตัญญู บูชาผู้มีพระคุณ”** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องพร้อมด้วยผู้นำชุมชนได้จัดกิจกรรมแสดงออกซึ่งความกตัญญูกตเวที หรือกิจกรรมประเพณีรดน้ำดำหัว 1 ปีจัด 1 ครั้งเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเคารพนอบน้อม ผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้นำชุมชน ผู้สูงวัย ตลอดถึงบุพพการี

5. **สร้างอัตลักษณ์ให้สตรีภายในชุมชน** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องพร้อมด้วยผู้นำชุมชนตลอดถึงประชาชนในชุมชนได้มีการส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน โดยให้จัดตั้งกลุ่มสตรีแม่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและตำบลเพื่อให้กลุ่มสตรีแม่บ้านได้เข้ามามีบทบาททางสังคม

6. **จัดกิจกรรม “1 หมู่บ้าน 1 ประเพณี”** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ได้บรรจุกิจกรรมนี้ไว้ในแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี อันดีงามของชุมชนให้คงอยู่คู่ชุมชนตลอดไป

7. **จัดกิจกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องพร้อมด้วยผู้นำชุมชนได้ส่งให้ประชาชนภายในชุมชนได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ เพื่อแสดงออกว่าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสิ่งสูงสุดและเป็นที่พึ่งที่ระลึกของตน

การนำไปสู่ การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน คือ การนำเอาหลักการบริหารนิยธรรม ทั้ง 7 มาประยุกต์ใช้กับหลักการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ข้อ คือ ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันดำเนินงาน ร่วมกันประเมินผล และร่วมกันรับประโยชน์ จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างดีเยี่ยม

โดยส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลเรื่อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพูด ร่วมกันพัฒนาให้ชุมชนได้เกิดความยั่งยืน มั่นคง มั่งคั่ง ต่อไป

แนวทางการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วม หมายถึง แนวทางการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ดังนี้

1. รูปแบบการตัดสินใจ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ควรมีการจัดเวทีการประชุมประชาคมเป็นประจำเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ
2. รูปแบบด้านการดำเนินงาน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดย ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมพัฒนา
3. รูปแบบด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ประโยชน์ส่วนตนเป็นรอง และให้ได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน
4. รูปแบบด้านการประเมินผล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ควรเปิดโอกาส สนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องได้เข้าร่วมประชุมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอปัญหา ความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนไม่มากพอเนื่องจากมีผลวิเคราะห์ในด้านการตัดสินใจน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมให้มากขึ้นเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการของชุมชน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมไม่มากพอเนื่องจากมีผลวิเคราะห์ในด้านการดำเนินงานน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมให้บ่อยขึ้นและรณรงค์เชิญชวนให้ประชาชนได้เข้าร่วมมากขึ้น

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง สามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆของการพัฒนาชุมชนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้น้อยเนื่องจากมีผลวิเคราะห์ในด้านการรับผลประโยชน์น้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นควรจัดกิจกรรมหรือหาโครงการต่างๆที่เป็นประโยชน์และเป็นที่น่าสนใจของประชาชนมาจัด เพื่อให้ใช้ได้จริงและมีประโยชน์

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการ ดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนและมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

งานและสภาพ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน ไม่เพียงพอเนื่องจากมีผลวิเคราะห์ในด้าน การประเมินผลน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบได้ อย่างเต็มที่โดยไม่ปิดกั้น

1.5 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง มีความรู้ในด้าน หลักกรรมและแนวทางในการปฏิบัติไม่มากพอ เนื่องจากขาดบุคลากรและผู้ให้ความรู้ดังนั้นควรมีการจัด กิจกรรมให้ความรู้ในด้านหลักพุทธธรรมให้มากขึ้นและจัดหาบุคลากร หรือวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องธรรมะ เป็นประจำ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การ บริหารส่วนตำบลเรือง เพื่อเข้าถึงความชัดเจนและจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในพื้นที่ขององค์การ บริหารส่วนตำบลเรือง เพื่อสร้างเป้าหมายในการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางหรือกระบวนการ นโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่ การปฏิบัติแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเจาะลึกเข้าไปในเนื้อหาสาระอย่างละเอียด และควรศึกษาแนวทางการพัฒนา แบบยั่งยืนและเจาะลึกในเนื้อหาการพัฒนาในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ตำบล เรืองเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยต่อไป

2.3 ควรศึกษาหลักธรรมต่างๆในพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน เพื่อจะได้ สร้างแนวทางได้อย่างหลากหลาย ที่สามารถพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมที่สามารถ ประยุกต์ใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน และประยุกต์ใช้กับประชาชนให้มี ประสิทธิภาพและเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง ควรมีนโยบายที่เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และร่างข้อบัญญัติต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลเรือง ที่ส่งผลต่อการพัฒนา ชุมชนในพื้นที่ตำบลเรือง

3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง ควรมีนโยบายที่เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดย ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมพัฒนา

3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเรือง ควรมีนโยบายที่เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ต่างๆ โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้วยกัน โดย ให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ประโยชน์ส่วนตัวเป็นรอง และได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมและเป็นธรรม

3.4 องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ควรมีนโยบายที่เป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เข้าร่วมประชุมได้ออกความเห็น เสนอแนะ และชี้แนะแนวทางให้กับผู้นำและองค์กรได้อย่างอิสระ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน

3.5 องค์การบริหารส่วนตำบลเรื่อง ควรมีนโยบายที่เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้ศึกษา หลักธรรมส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาและส่งเสริมให้ประชาชนได้ให้ความสำคัญต่อ พระพุทธศาสนา ช่วยทำนุบำรุง อุปถัมภ์ ปกป้องพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอปัญหาความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆในการพัฒนาชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับ ศิลปะวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้นำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆของการพัฒนาชุมชนไปใช้หรือต่อยอดในการใช้ชีวิตประจำวัน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ศึกษาและนำหลักอภิปธานิธรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

เอกสารอ้างอิง

- จาตุร อภิชาติบุตร. (2565). หลักประชาธิปไตย:การมีส่วนร่วมของประชาชน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.constitutionalcourt.or.th/10426>.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. *มหาวิทยาลัยนครพนม*. 5 (2), 121-122.
- นงเยาว์ ทองสุข. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น*. *มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์*. 1 (3), 9-15.
- พระธวัชชัย สุนติธมโม (วรรณนาวัน). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญโชค กิตติสารโร (คำภีระ). (2556). *ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระหมี ธีรจิตโต (สีทน). (2561). การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการปรีชา ติคุณาโณ (มาทา). (2560). ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนตรี อินนอย. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา 134. (เมษายน 2560): 20.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.